

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ»

Студента 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Лантуха Гордія
Володимировича

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. держ .упр.

Мірко
Наталія
Вікторівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

Лантуху Гордію Володимировичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): «Реалізація державної політики протидії тероризму в Україні»

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета дослідження – є дослідження сучасного стану та підходів розроблення та реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Об'єкт дослідження – процес реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні засади реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

1.1. Механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом

1.2. Функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму

2.2. Шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «11» грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Мірко Н.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Лантух Г.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Згідно з Конституцією України найвищою соціальною цінністю є людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека. На жаль, існують негативні явища, метою яких є посягання на проголошені Конституцією України цінності. Йдеться про тероризм – суспільно небезпечну діяльність, змістом якої є свідоме, цілеспрямоване застосування насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей, погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. Тому, тема випускної кваліфікаційної роботи, що досліджує реалізацію державної політики протидії тероризму в Україні є актуальною.

У випускній кваліфікаційній роботі визначено суб'єкти протидії тероризму в Україні; досліджено пріоритет діяльності Служби безпеки України; узагальнено функції СБУ у протидії зазначеному вище суспільно небезпечному явищу; проведено аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму та визначено шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Проведений аналіз дозволив визначити проблемні питання у сфері протидії тероризму. Завдання поставлені в роботі виконані в повному обсязі, що підтверджено висновками.

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студента, повністю розкриває обрану тему. Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Лантуха Г.В. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ	5
1.1. Механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом	
1.2. Функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму	13
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ	
2.1. Аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму	20
2.2. Шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Актуальність теми. Для сучасного світу характерне масове насильство. Сучасний тероризм – складне, багатоаспектне і вкрай негативне соціально-політичне явище, що вийшло за рамки національних кордонів окремих держав і перетворилося на загрозу для безпеки всього світового суспільства.

Гібридна агресія Росії проти України стала наслідком значних трансформаційних змін в суспільстві, висунувши до державного управління нові вимоги. Саме від ефективної реалізація державної політики протидії тероризму в Україні сьогодні залежить як життя та безпека громадян, так й цілісність та суверенітет країни. Для забезпечення цього процесу в Україні необхідно дотримуватися концептуальних засад державної політики та чітко побудованих процедур управління в системі антитерористичної безпеки.

За таких умов дослідження механізму взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом та розробка шляхів вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні є вкрай актуальними.

Мета дослідження – є дослідження сучасного стану та підходів розроблення та реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Завдання дослідження:

- дослідити механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом;
- визначити функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму;
- провести аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму;
- визначити шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Об'єкт дослідження – процес реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Предмет дослідження теоретико-методичні та прикладні засади реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи стали загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, метод системного аналізу, вивчення наукової літератури з теми дослідження і нормативно-правової бази.

Практична цінність випускної кваліфікаційної роботи полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути застосовані при підготовці навчально-методичних посібників на тему дослідження. Отримані результати полягають у визначенні виявленні специфічних характеристик механізму взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом, а також вироблення рекомендацій, які можуть сприяти вдосконаленню державної політики протидії тероризму в Україні

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, що включає 36 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 38 сторінок тексту.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

1.1. Механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом

Насильство і терор різноманітних форм і проявів існували впродовж усієї історії людства. Коріння слова «терор» походить від латинського «terror» – страх, жах («terroris» – особа, предмет, що вселяє жах). Аналогічне значення мають англійське слово «terror» та французьке «terreur» [34, с. 20]. Поняття терору використовувалося ще Аристотелем для позначення особливого типу жаху, який опановував глядачів трагедії у грецькому театрі.

Досі немає єдиного визначення тероризму, яке влаштовувало б всі країни, всіх учасників міжнародних відносин та науковців. У табл.1.1. відобразимо думки дослідників, щодо визначення поняття «тероризм».

Таблиця 1.1

Визначення поняття тероризм

Автори	Визначення поняття
Закон України «Про боротьбу із тероризмом»	суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей
О. Костенко	це злочинні дії, способом вчинення яких є терор. Небезпека створюється свавільно та здатна впливати на людську волю
В. Кухар	можна визначити через взаємний зв'язок між теорією кримінального права, кримінальними нормами, практикою їх реалізації та системою зв'язків кримінального права та інших галузей права

Джерело: розроблено на основі [11; 20; 24]

Сучасний тероризм – це складна система, що складається з низки взаємопов'язаних та доповнюючих один одного процесів – військових, економічних, політичних, ідеологічних, кримінальних, релігійних та націоналістичних [34, с. 20]. Він характеризується високим рівнем організації, інформаційної та технічної оснащеності, що різко підвищилася, наявністю достатніх фінансових ресурсів.

Терористичну діяльність умовно можна поділити на чотири групи:

1. Методи традиційного впливу та залякування: фізичне заподіяння шкоди життю, здоров'ю та обмеження свободи людей.
2. Вплив на різні матеріальні об'єкти: об'єкти промисловості, життєзабезпечення, енергетики, а також комунікації.
3. Психологічний терор.
4. Організаційні заходи: залучення на свій бік або вербування нових членів терористичних організацій [16, с. 451].

До основних форм терористичної діяльності відносяться: вбивства та завдання тяжких тілесних ушкоджень об'єктам теракту; організація та викрадення людей, захоплення заручників; загрози щодо державних та громадських діячів; підпали, вибухи, руйнування чи знищення окремих об'єктів; заходи, що пропагують тероризм, з обґрунтуванням необхідності застосування його форм та методів на даному етапі [8, с. 21].

Попередження терористичної діяльності охоплює комплекс заходів, регламентованих нормами адміністративного права, спрямованими на виявлення причин і умов, які сприяють тероризму, і навіть на осіб, схильних до скоєння злочинів терористичного характеру.

Державна політика у сфері протидії тероризму є пріоритетним напрямом державної політики у сфері безпеки та визначає основні напрямки діяльності держави, громадських організацій щодо запобігання проявам тероризму на території України.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 20 березня 2003 року «Про боротьбу з тероризмом» боротьба з тероризмом – це «діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності» [11].

Сучасна система антитерористичної безпеки України складається з державної політики у сфері протидії тероризму; антитерористичного законодавства; єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків; суб'єктів боротьби з тероризмом, координуючого органу тощо.

Схематично зв'язок елементів системи антитерористичної безпеки Україні відображено на рис. 1.1.

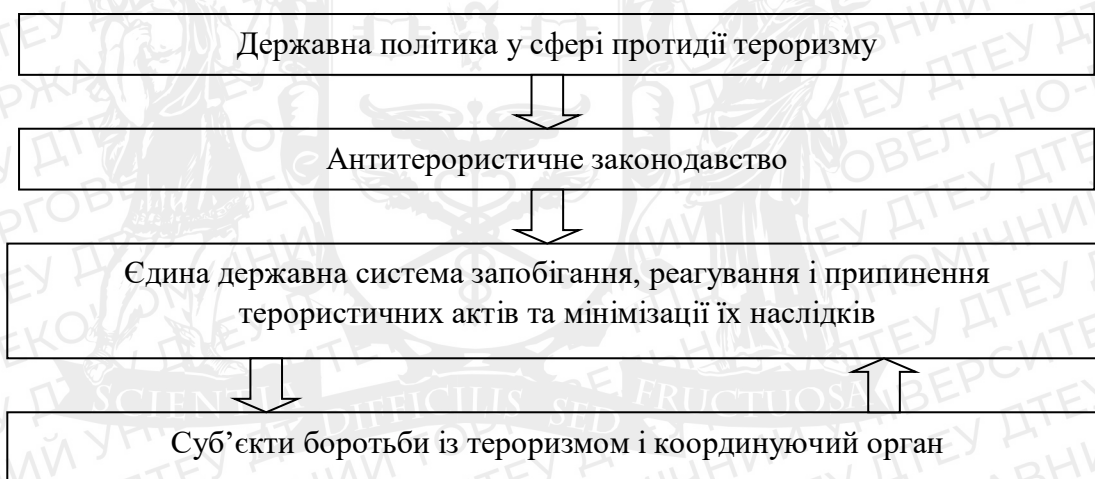

Рис. 1.1. Структурна схема взаємозв'язків елементів системи антитерористичної безпеки України

Джерело: узагальнено автором [17, с. 166]

В Україні суб'єктами, що протидіють тероризму є учасники правовідносин у сфері протидії тероризму, що наділені визначеним законодавством обсягом прав та обов'язків із запобігання, виявлення, припинення та мінімізації наслідків терористичної діяльності [22].

О. Федотов визначає, що «суб'єкти протидії тероризму в Україні – це учасники правовідносин у сфері протидії тероризму, які наділені згідно

законодавству обсягом прав та обов'язків із запобігання, виявлення, припинення та мінімізації наслідків терористичної діяльності» [34, с. 23].

Основні ознаки суб'єктів боротьби із тероризмом [25, с. 48]:

- 1) він може бути як приватною особою, так і спеціально створеним для цього суб'єктом;
- 2) системно забезпечує національну безпеку, протидіючи загрозам, що пов'язані з терористичною діяльністю;
- 3) публічні інституції – наділені необхідним правовим інструментарієм;
- 4) всі суб'єкти – взаємозалежні, з метою запобігання та протидії тероризму вони взаємодіють та здійснюють координацію;
- 5) вони створені для виконання функцій держави з метою забезпечення національної безпеки;
- 6) мають чітку правову регламентацію своєї діяльності, де визначені відповідні компетенції кожного окремого суб'єкта.

Провівши аналіз законодавства України визначимо систему суб'єктів запобігання та протидії терористичній діяльності [7, с. 219]:

- 1) загальні суб'єкти;
- 2) спеціально створенні суб'єкти для протидії терористичній діяльності;
- 3) додаткові суб'єкти, які мають повноваження щодо запобігання терористичній діяльності;
- 4) суб'єкти, які не мають відповідних повноважень, але в зв'язку з необхідністю залучаються до такої діяльності.

Загальними суб'єктами запобігання терористичній діяльності є Верховна Рада України, Президент України (РНБО), Кабінет Міністрів України [11; 19].

Спеціально створеними суб'єктами з боротьби із тероризмом є [11]:

- 1) Служба безпеки України;
- 2) Міністерство внутрішніх справ України;
- 3) Національна поліція України;
- 4) Міністерство оборони України;

- 5) центральні органи виконавчої влади, якими забезпечується формування та реалізація державної політики у сфері цивільного захисту;
- 6) центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону;
- 7) центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань;
- 8) Управління державної охорони України;
- 9) центральний орган виконавчої влади, яким реалізується державна податкова політика, державна політика у сфері державної митної справи.

Варто відмітити, що Національна гвардія України не відноситься до суб'єктів боротьби із тероризмом, хоч у її профільному законі визначена функція участі у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності [3; 14; 26]. Національній гвардії України відведено важливу роль у проведенні антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. Нею забезпечується захист низки важливих державних об'єктів, у т. ч. від терористичних посягань.

До додаткових суб'єктів, що мають повноваження для боротьби із тероризмом відносяться Служба зовнішньої розвідки України, Міністерство закордонних справ України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та центральні органи виконавчої влади [26].

Суб'єктами, що не мають відповідних повноважень, але при необхідності залучаються до боротьби із тероризмом є:

- 1) центральні та місцеві органи виконавчої влади;
- 2) органи місцевого самоврядування;
- 3) підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості і форми власності, їх посадові особи;
- 4) пересічні громадяни за їх згодою.

На рис. 1.2 схематично об'єднаємо повноваження суб'єктів боротьби із тероризмом.

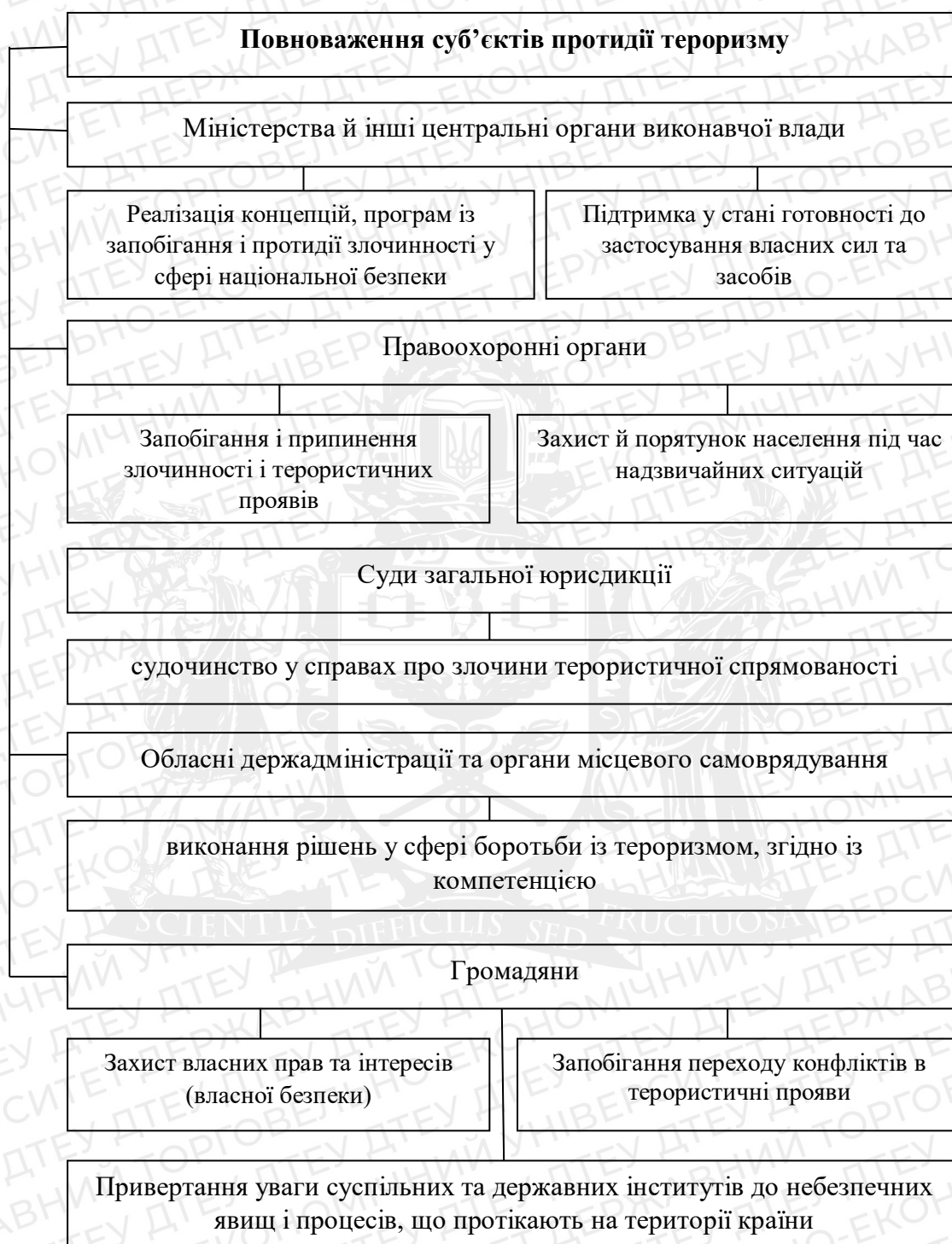

Рис. 1.2. Повноваження суб'єктів боротьби із тероризмом

Джерело: узагальнено автором [8, с. 81].

На основі своїх повноваження суб'єкти боротьби із тероризмом виконують такі функції [32, с. 169]:

1) розробляють та періодично доповнюють Стратегію національної безпеки України і Воєнну доктрину України, а також доктрини, концепції,

стратегії й програми у сфері національної безпеки. Планують та реалізують конкретні заходи для боротьби із тероризмом, нейтралізуючи загрози національній безпеці держави;

2) для підвищення ефективності функціонування системи національної безпеки розроблюють та утверджують нормативно-правову базу;

3) удосконалюють організаційну структуру системи національної безпеки, комплексно забезпечуючи життєдіяльність її структурних елементів;

4) проводять підготовку сил і засобів суб'єктів системи;

5) досліджують та фіксують вплив процесів на національну безпеку, що відбуваються у різних державних сферах та на міжнародній арені;

6) на основі проведеного моніторингу, прогнозують зміни, визначаючи потенційні загрози для національної безпеки України;

7) прогнозують, виявляють та оцінюють можливі загрози, дестабілізуючі чинники та конфлікти, визначаючи причини їх появи та наслідки їх прояву;

8) розробляють науково-обґрунтовані пропозиції та рекомендації спрямовані на прийняття управлінських рішень щодо національної безпеки держави;

9) запобігають загрозам та дестабілізуючим чинникам, усуваючи їх вплив на національну безпеку;

10) проводять дії направлені на локалізацію, деескалацію, врегулювання конфліктів та ліквідацію їх наслідків;

11) оцінюють результативність необхідних дій щодо запобігання та боротьби із тероризмом та визначають витрати на досягнення мети ;

12) взаємодіють у двосторонньому й багатосторонньому співробітництві в галузі безпеки;

13) спільно проводять планові й оперативні заходи у межах міжнародних організацій та договорів у галузі безпеки.

Для ефективної протидії тероризму суб'єкти боротьби із тероризмом аналізують та визначають зовнішні та внутрішні фактори, які зумовлюють виникнення та поширення тероризму.

До внутрішніх факторів слід віднести [30, с. 144]:

- 1) неприязнь на ґрунті міжетнічних, міжконфесійних, соціальних конфліктів;
- 2) умови для діяльності терористично налаштованих осіб; недостатня ефективність діяльності державних, правоохоронних органів, зокрема адміністративно-правових, кримінально-правових та інших заходів щодо протидії тероризму;
- 3) неналежний контроль за поширенням ідей тероризму, через засоби масової комунікації;
- 4) недостатньо результативна боротьба з незаконним обігом зброї, боєприпасів та вибухових речовин, організованою злочинністю та корупцією.

До зовнішніх факторів слід віднести [30, с. 145]:

- 1) проникнення та діяльність міжнародних терористичних організацій на території України;
- 2) наявність терористичної активності поблизу державного кордону України;
- 3) наявність в іноземних державах таборів підготовки бойовиків, в тому числі релігійних навчальних закладів, що розповсюджують ідеологію релігійного радикалізму;
- 4) фінансування екстремістських і терористичних формувань з-за кордону;
- 5) прагнення низки іноземних держав, послабити Україну, встановити економічний, політичний або інший вплив на території окремих суб'єктів держави, у тому числі в рамках здійснення антитерористичної діяльності;
- 6) поширення ідей тероризму за допомогою мережі Інтернет та ЗМІ;
- 7) відсутність у міжнародній спільноті єдиного підходу до визначення тероризму, його поняття та закріплення у правовому полі.

Важливо враховувати основні тенденції та напрями тероризму в сучасних умовах, для ефективної боротьби у довгостроковій перспективі, а саме: розширення географії тероризму; міжнародний характер терористичних

організацій; збільшення кількості терористичних актів та постраждалих від них осіб; підвищення рівня матеріально-технічної оснащеності терористичних організацій та фінансування; прагнення терористів до володіння зброєю масового знищення; підвищення рівня організованості діяльності, створення великих терористичних формувань з розвиненою інфраструктурою; посилення взаємозв'язку тероризму та організованої злочинності, у тому числі транснаціональної; використання тероризму як інструменту втручання у внутрішні справи держави.

1.2. Функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму

Служба безпеки України (далі – СБУ) є головним органом у загальнодержавній системі боротьби з тероризмом [12]. Саме на Службу безпеки України серед суб'єктів інших боротьби із тероризмом покладається завдання боротьби з тероризмом, кібербезпеки та інформаційна безпеки держави. Одним з першорядних завдань СБУ полягає у запобіганні, виявленні та припиненні тероризму для захисту державного суверенітету, конституційного ладу та законних інтересів держави та прав громадян.

З метою організації й проведення антитерористичних операцій, а також координації діяльності суб'єктів, що ведуть боротьбу з тероризмом чи тих, що залучені до антитерористичних операцій, згідно з Указом Президента України 11 грудня 1998 року при СБУ діє Антитерористичний центр (далі – АТЦ). У квітні 1999 року Указом Президида №379/99 було затверджено Положення «Про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України» [33].

До повноважень СБУ належать [12]:

- проведення оперативно-розшукових та контррозвідувальних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності, у тому числі міжнародної;
- збирання інформації про діяльність іноземних та міжнародних терористичних організацій;
- проведення у межах визначених чинним законодавством повноважень виключно з метою отримання упереджувальної інформації у разі загрози вчинення терористичного акту або при проведенні антитерористичної операції оперативно-технічні пошукові заходи у системах і каналах телекомунікацій, які можуть використовуватися терористами;
- забезпечення через Антитерористичний центр при Службі безпеки України організацію і проведення антитерористичних заходів, координацію діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом відповідно до визначеної законодавством України компетенції;
- здійснення досудового розслідування злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю;
- ініціювання питання накладення на невизначений строк арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них за зверненням особи, яка може документально підтвердити потреби в покритті основних та надзвичайних витрат;
- забезпечення безпечної взаємодії від терористичних посягань з розвідувальними органами України установ в Україні та за її межами, включаючи їх співробітників й членів їхніх сімей.

АТЦ координує діяльність усіх суб'єктів боротьби з тероризмом. Згідно із Законом ним здійснюються такі завдання [1]:

- 1) розроблюються концептуальні засади та програми боротьби з тероризмом, рекомендації для більшої ефективності заходів з виявлення та

усунення причин та умов, які сприяють вчиненню терористичних актів та інших злочинів, здійснюваних з терористичною метою;

2) з установленим порядком збирається, узагальнюється, аналізується та оцінюється інформація відносно стану та тенденцій поширення тероризму в Україні та за її межами;

3) організовуються та проводяться антитерористичні операції, координується діяльність суб'єктів, що здійснюють протидію тероризму або залучень до певних антитерористичних операцій;

4) організовуються та проводяться командно-штабні й тактико-спеціальні навчання та тренування;

5) відбувається взаємодія з іншими суб'єктами по боротьбі із тероризмом;

6) береться участь у підготовці проектів міжнародних договорів України, готуються та подаються в установленому порядку пропозиції щодо вдосконалення законодавства України у сфері боротьби з тероризмом, фінансуються антитерористичні операції, які проодяться суб'єктами, що протидіють тероризму, здійснюються заходи направлені на запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності.

Правова основа діяльності АТЦ – Конституція України, закон «Про боротьбу з тероризмом», положення «Про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах СБУ», інші нормативні акти [5].

Структура АТЦ складається з міжвідомчої координаційної комісії, штабу АТЦ координаційних груп та їхніх штабів при регіональних органах СБУ.

Структура АТЦ може бути розширена військово-цивільними адміністраціями, що створюються та діють в разі потреби [1].

Введення військово-цивільних адміністрацій до складу АТЦ здійснюється не лише для більш активної протидії диверсійним проявам та терактам, а й для забезпечення дотримання законів України, підтримання

безпеки та правопорядку на територіях де проводиться антитерористична операція [29, с. 50].

Штабом АТЦ організується поточна робота, проводиться системний моніторинг для виявлення рівнів терористичної загрози, консолідується отримана партнерська інформація та проводяться навчання на об'єктах критичної інфраструктури.

Починаючи з 2015 року СБУ надбано значний досвід по боротьбі з розвідувально-підривною діяльністю спецслужб РФ та з виявлення та знешкодження озброєних терористичних груп, що проникають з тимчасово окупованих територій в інші регіони України.

Активно взаємодіючи із спецслужбами та правоохоронцями іноземних держав, підтримуючи партнерські відносини з антитерористичними структурами держав-членів ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС та іншими міжнародними організаціями, АТЦ постійно ділиться з ними набутим досвідом.

Схема координації та управління АТЦ представлена на рис. 1.3.

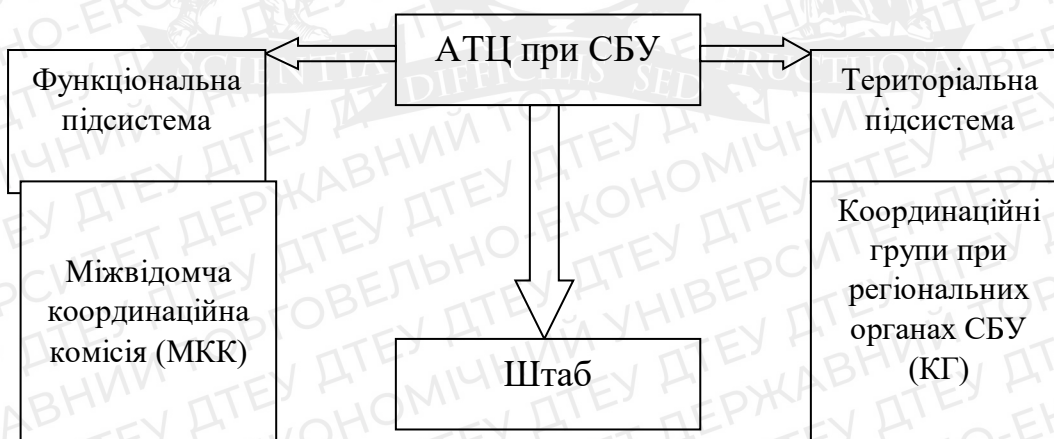

Рис. 1.3. Схема координації та управління АТЦ

Джерело: узагальнено автором [1].

Під час проведення заходів із боротьби з тероризмом і фінансуванням терористичної діяльності Служба безпеки, її органи та працівники мають право [12]:

1) одержувати в установленому законом порядку на письмову вимогу керівника органу або оперативного підрозділу Служби безпеки від митних, фінансових та інших установ, підприємств, організацій інформацію і документи про операції, стан рахунків і руху коштів на них за конкретний проміжок часу, вклади, внутрішньо- та зовнішньоекономічні угоди, а також завірені копії документів, на підставі яких було відкрито рахунок конкретної юридичної або фізичної особи;

2) залучати в установленому законодавством порядку до проведення перевірок, ревізій та експертиз кваліфікованих спеціалістів установ, організацій контрольних і фінансових органів;

3) одержувати в установленому законодавством порядку інформацію з автоматизованих інформаційних і довідкових систем та банків даних, створюваних центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування України;

4) подавати за матеріалами оперативно-розшукової діяльності до суду заяви про скасування реєстрації і припинення діяльності суб'єктів підприємництва, а за наявності підстав подавати до суду позови про визнання недійсними угод у порядку, встановленому законодавством України;

5) входити за службовими посвідченнями на територію, у приміщення, склади та сховища підприємств, організацій і установ (виключаючи іноземні дипломатичні представництва) незалежно від форми власності, на пункти пропуску через державний кордон та митниць, а також у виробничі приміщення громадян, що займаються підприємницькою діяльністю;

б) за постановою слідчого та із санкцією відповідного прокурора із нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, а у невідкладних випадках – з подальшим повідомленням прокурора на протязі доби в разі загрози знищення, приховування або втрати предметів чи документів, що можуть бути використані у розкритті та розслідуванні злочинної діяльності, на строк до 10 діб опечатувати архіви, каси, приміщення (виключаючи житлові) або інші сховища, брати їх під

охорону, накладати арешт на грошові кошти та інші цінності фізичних та юридичних осіб, вилучати предмети і документи із складанням відповідного акта;

7) ініціювати за законом питання накладення на невизначений строк арешту на активи, які пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них за зверненням особи, яка може документально підтвердити потреби в покритті основних та надзвичайних витрат [12].

Органи і підрозділи Служби безпеки України, які здійснюють боротьбу з тероризмом, мають повноваження органу дізнання [21].

СБУ взаємодіє з Управлінням державної охорони, правоохоронними та митними органами України.

Особливістю діяльності СБУ є те, що вона не може бути настільки ж прозорою, наскільки прозорою є діяльність інших органів державної влади. Адже більшість питань, не можуть публічно обговорюватися і піддаватися критиці. Оприлюднення інформації, пов'язаної з досягненнями та можливостями спецслужб, може призвести до розкриття їх мети і методів роботи. Звичайно, це суттєво зменшить ефективність їх діяльності.

Для здійснення поставлених завдань на високому рівні, певні сфери діяльності залишаються в секреті. Це стосується інформації про джерела, операції, методи і засоби збору даних, забезпечується анонімність працівників, захищається накопичена спецслужбами інформація [23, с. 236].

При цьому вся інформація, що стосується спецслужб, має залишатися закритою. У демократичному суспільстві спецслужби «відкривають» населенню номери своїх телефонів, факсів, електронні адреси та адреси своїх приймалень. Так вони роблять крок назустріч людям та підвищують рівень довіри до себе. Таємницею має бути тільки інформація, поширення якої може завдати шкоди національним інтересам країни. Спеціальні служби не повинні

здаватися до засекречування інформації, щоб приховати власні помилки, недоліки та зловживання.

Отже, роль і місце Служби безпеки України в системі запобігання фінансуванню тероризму обумовлені її винятковими завданнями та функціями як державного правоохоронного органу спеціального призначення, до компетенції якого віднесено боротьбу з тероризмом.

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму

У сучасних умовах політичне керівництво країн Європейського Союзу та Сполучених Штатів розглядає протидію тероризму як одне з найважливіших загальнодержавних завдань.

Проведення аналізу щодо наявних міжнародних антитерористичних структур, які займаються протидією тероризму, дозволяє стверджувати, що боротьба із тероризмом проводиться на міжнародному (інтернаціональному), регіональному та (субрегіональному) рівнях [35].

Активну роль у вирішенні основних причин виникнення тероризму, боротьбі з ним та зниженні ризику та наслідків від терористичної діяльності грають ЄС, НАТО, Організація американських держав, Ліга арабських держав, ШОС, АСЕАН, БРІКС та ряд інших.

8 вересня 2000 р. було прийнято Декларацію Тисячоліття. У ній наголошено на необхідності вироблення узгоджених дій щодо попередження тероризму та боротьби з ним. Але події 11 вересня 2001 р. показали всьому світу гостру потребу спільно відповісти на нові виклики і надати глобальним процесам керованого характеру [15].

Резолюція 1373, яка була прийнята 28 вересня 2001 закликала держави до вжиття додаткових заходів щодо запобігання та припинення на своїй території фінансування та підготовки будь-яких терактів [31].

Сьогодні основними напрямками діяльності у цій галузі є вдосконалення правової бази, вивчення та використання досвіду боротьби з проявами тероризму інших держав, посилення взаємодії між відповідними державними органами, формування спеціальних підрозділів та збільшення чисельності

співробітників державних структур, що займаються проблемою тероризму, разом із покращенням їх технічної оснащеності.

З 2005 р. приділяється велика увага питанням профілактики, відбувається спостереження та прогнозування розвитку умов, що сприяють поширенню екстремізму, радикалізму та вербування. Офіцери національних поліцій отримали право на доступ до інформації агентств судового примусу інших країн, було засновано судову та поліцейську співпрацю. У зв'язку з цим слід зазначити угоду про створення Євроюст, робота якої пов'язана з розслідуванням відмивання грошей, конфіскацією, а також угоду між країнами про взаємну видачу злочинців.

Етапи роботи у сфері протидії тероризму визначає Контртерористичний комітет (КТК). КТК встановлює наявність у держави ефективного законодавства по боротьбі з тероризмом у всіх сферах діяльності, пов'язаного з резолюцією 1373 і приділяє велику увагу боротьбі з фінансуванням цієї діяльності.

Також слід додати, що Рада Безпеки, крім КТК, заснувала й інші органи: Комітет з Аль-Каїди, Комітет з Талібану та Комітет 1540, що має завдання протидіяти поширенню ядерної, хімічної та біологічної зброї.

Сьогодні найважливіший нормативний акт, який спрямований на запобігання тероризму – Глобальна контртерористична стратегія ООН, що прийнята у 2006 р. З того часу вже неодноразово (у 2008, 2010, 2014 рр.) були здійснені її огляди, у результаті чого Генеральна Асамблея ООН підтвердила Глобальну контртерористичну стратегію ООН та її компоненти [35].

Ключова роль ООН у боротьбі з тероризмом визначається багатьма факторами: самим становищем ООН та авторитетом організації, відомим напрацьованим досвідом, у тому числі і щодо проблеми боротьби з тероризмом [2, с. 254].

Найважливішою умовою боротьби з тероризмом є рішучість, непримиренність і жорсткість дій у відповідь, наявність добре навчених,

натренованих, технічно добре оснащених та екіпірованих спеціальних підрозділів.

Загалом можна виділити два напрямки діяльності світової спільноти у правовому регулюванні протидії тероризму. Один пов'язаний з вирішенням конкретних проблем протидії тероризму, а другий – із вирішенням загальних питань, що стосуються розробки визначення тероризму, всеосяжних підходів до боротьби з ним як соціальним явищем. Перший напрямок є домінуючим, у ньому сформувалися певні тенденції, виділення яких є актуальним для пошуку нових шляхів удосконалення протидії тероризму [28, с. 14].

Співпраця держав у боротьбі із тероризмом базується на основоположних принципах міжнародного права, які закріплені у декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН.

Більшість держав прагне жорстко і послідовно протистояти терористичним проявам як на національному, так і на міжнародному рівні, що знаходить своє відображення в законах, що діють на їх території. Тому, у низці нормативних актів простежується тверда позиція законодавчих і виконавчих органів влади відносно окремих терористів і до екстремістських організацій, що вдаються до насильства.

Виділяються країни, які не вступають у жодні переговори з терористами та негайно проводять поліцейську чи військову операцію – гранично жорстка лінія. Вина за можливі жертви серед заручників повністю покладається на терористів. Такої позиції дотримуються Ізраїль, Аргентина, Колумбія, Йорданія, Туреччина, Уругвай. Близьку до них позицію донедавна займали США. До відмови від задоволення вимог терористів схильні уряди й інших країн. У багатьох країнах Європи та Латинської Америки приймаються санкції проти тих фірм, які страхують своїх співробітників на випадок викрадення терористами та погоджуються на викуп захоплених чи викрадених представників [9, с. 96].

Такий безкомпромісний підхід держав, до вирішення існуючої проблеми тероризму мотивується тим, що прояв найменших поступок сприяє швидкому зростанню активності інших терористичних груп, викликає активізацію їх діяльності і посилення вимог, що висувуються. Тому, у всіх провідних країнах держава жорстко контролює основні заходи боротьби з тероризмом і припиняє будь-які спроби пропаганди терористичної діяльності.

В останні роки боротьба з тероризмом набула широких масштабів, що відповідають реальності його загрози. Через це правоохоронні сили та спецслужби різних країн, оперативно реагуючи на зміни у тактиці діяльності терористичних груп та екстремістських організацій, активно розробляють нові форми та методи боротьби з терористичною небезпекою. Так, у багатьох західноєвропейських країнах і США були розроблені методи розпізнавання терористів, виявлення закладених ними бомб і різних видів зброї, що приховуються ними, отримання інформації про терористів, необхідної для поліції, органів безпеки.

Реалізація політики ЄС у сфері протидії тероризмом проводиться через формування співробітництва правоохоронних органів і спеціальних служб країн Європи, посилення взаємодії з Євроюстом, Європолем, іншими регіональними (субрегіональними) структурами у цій сфері. У ЄС вжито низку заходів, спрямованих, у першу чергу, на підвищення ефективності взаємодії та обміну інформацією між національними спеціальними та поліцейськими службами, а також посилення прикордонного контролю [4, с. 71]. У 2016 році на основі інформації Антитерористичної групи (м. Гаага) створено єдину базу даних, до якої в режимі реального часу мають доступ понад 20 європейських спецслужб. Розроблено та заплановано реалізацію пілотного проекту щодо автоматизованого обміну даними між правоохоронними органами держав-членів ЄС щодо осіб, які мають судимість [15].

У 2016 р. Єврокомісія представила комплекс заходів по боротьбі з фінансуванням тероризму, посиленню прикордонного контролю, удосконаленню Шенгенської інформаційної системи (SIS) [10]. Згідно даних

заходів було запропоновано вносити у зазначену базу даних SIS щодо: осіб, які підозрюються у причетності до терористичної діяльності; осіб, яким заборонено в'їзд до Євросоюзу; мігрантів, стосовно яких видано санкцію на депортацію. Також ЄС запропонував забезпечити необмежений доступ держав-членів ЄС до баз даних Європолу [4, с. 72].

Також, у розвинених країнах проводиться вживання конкретних заходів щодо усунення проявів тероризму та його ідеології, які можуть охоплювати такі елементи [28, с. 18]:

- інформаційно-аналітична протидія тероризму та екстремізму, що передбачає проведення наукових досліджень, випуск книг, плакатів, пам'яток, створення тематичних документальних та мистецьких фільмів, пропагандистських відеороликів. Значна роль відводиться ЗМІ, які мають надавати оперативну та правдиву інформацію, викривати дезінформацію, до якої часто вдаються терористи, а не тиражувати її, прикриваючи це міркуваннями щодо права на вільний доступ до інформації;

- послідовне формування в суспільстві релігійної та міжнаціональної терпимості, патріотизму, здорового способу життя. Для розв'язання цього завдання активно залучаються громадські організації та форуми, зокрема молодіжні, культурні, спортивні, екологічні;

- велике значення має освітній напрямок. Тут необхідно враховувати, що молоді люди через низку соціально-психологічних, фізіологічних та демографічних особливостей найбільш сприйнятливі до ідеологічного впливу, схильні до максималізму і радикальних настроїв. Тому протидію екстремізму потрібно розпочинати ще в школі, сприяючи формуванню реальних міжнародних колективів, об'єднаних творчими цілями.

Найбільший досвід у сфері профілактики тероризму накопичений у США. Він передбачає тісну взаємодію державних органів та громадянського суспільства. Завдання громадян полягає у:

- 1) прояві підвищеної пильності;
- 2) демонстрації активної громадянської позиції;

3) бажанні та готовності взаємодіяти з правоохоронними органами, негайно інформувати їх про дії, які викликають підозру

Зокрема, з ініціативи Державного департаменту США реалізується програма «Нагорода за справедливість». Винагороду може отримати будь-який громадянин, який своєчасно передав відомою інформацію про теракт, що готується, або місце знаходження терористів. Також, реалізується програма «Стеж за сусідом», метою якої є підтримання зусиль громадян, які інформують поліцію про підозрілі дії сусідів, колег по роботі та навіть випадкових знайомих [15].

Проводиться робота зі створення системи антитерористичної освіти школярів, у межах якої вони засвоюють правила поведінки у екстремальних ситуаціях.

Однак, за визнанням фахівців з антитерористичної діяльності, на сучасному етапі боротьба з цим явищем, що прийняла глобальні масштаби, досі залишається недостатньо ефективною.

2.2. Шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні

Система протидії тероризму в Україні в загальному відповідає стандартам розвинених країн і дає змогу ефективно протидіяти сформованим злочинним проявам. Від моменту проведення антитерористичної операції до основних нормативно-правових актів внесено зміни, які врегулювали деякі питання у сфері боротьби з тероризмом.

Проте новосформовані виклики і загрози, які утворюються в умовах сьогодення, свідчать про необхідність постійного удосконалення державної політики протидії тероризму за напрямками. Це підтверджує досвід реагування на терористичні загрози [36] та результати польових досліджень в окремих

районах Донецької та Луганської областей [26]. Важливими проблемами у сфері протидії тероризму є те, що:

- протидія, яка направлена на злочини терористичної спрямованості розпочинається в основному внаслідок реагування на вже здійснені злочини;
- простежуються значні недоліки у роботі правоохоронних органів щодо попередження злочинних посягань, руйнування міжнародних і міжрегіональних зв'язків злочинних угруповань, як наслідок, ліквідації терористичних організацій;
- відсутній повноцінний інформаційний банк, в якому б були розміщені дані про всі здійснені терористичними групами злочини і учасників цих груп;
- існує потреба у напрямку удосконалення організаційного забезпечення, враховуючи проведення АТО, інформаційне забезпечення, взаємодії з громадянами і суспільством тощо;
- простежується відомча роз'єднаність в питаннях обліку, реєстрації злочинів, пов'язаних з тероризмом. В наслідок цього відбувається спотворення достовірності статистичної інформації, порушення порядку реєстрації кримінальних справ, що в свою чергу призводить до дублювання слідчих і оперативних заходів, позбавляючи можливості оперативного обміну інформацією [5].

Основні напрями розвитку державної політики у сфері протидії тероризму це:

- посилення міжнародної взаємодії і обміну інформацією між країнами з питань боротьби з тероризмом;
- посилення взаємодії та обміну інформацією з питань протидії тероризму між уповноваженими органами на національному рівні;
- підвищення рівня готовності сил і засобів суб'єктів боротьби з тероризмом і координуючого органу;
- підтримання належного рівня захисту та охорони об'єктів критичної інфраструктури та інших об'єктів можливих терористичних посягань;

- здійснення відповідних організаційних антитерористичних заходів, ефективної міжвідомчої взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом і координуючого органу;
- забезпечення дієвого моніторингу загроз терористичного спрямування та прогнозування відповідних ризиків;
- проведення постійно діючих командно-штабних і тактико-спеціальних навчань і тренувань з антитерористичної тематики на базі навчальних частин та закладів суб'єктів боротьби з тероризмом;
- посилення профілактики тероризму, у т.ч. протидія радикалізації.

Зауважимо, що спершу для посилення міжнародної взаємодії і обміну інформацією з іншими країнами наша країна має взяти курс на формування позитивного «антитерористичного» іміджу України, як в суспільстві, так і у мас-медіа закордоном. Значно проблемою України є систематичне насадження її спотвореного іміджу як держави. Часто в закордонних мас-медіа з'являється інформація, нібито в Україні надається притулок терористичним групам, продається зброя для країн, що підтримують тероризм тощо. Україна репрезентується як наскрізно корумпована та криміналізована держава. Однією з причин такої ситуації є фактична відсутність системи контрпропаганди. Це створює необхідність для активного вживання заходів державно-правового регулювання інформаційних процесів і відвернення загроз в інформаційній сфері України, приведення національного інформаційного законодавства у відповідність із нормами міжнародного права за умов одночасного захисту національних інтересів в інформаційній сфері.

Крім цього наукове дослідження інформаційних методів протидії тероризму має набути системного характеру.

Керуючись міжнародним досвідом Україна повинна розпочати профілактику тероризму в молодіжному середовищі на державному рівні. Дана профілактика повинна включати захист інформаційного простору від проникнення та поширення ідеології тероризму. Заходи індивідуальної профілактики повинні бути розраховані на застосування до осіб, які можуть

розглядатися як можливі суб'єкти терористичної діяльності. Метою індивідуальної профілактики повинна стати відмова від терористичної діяльності, а її об'єктами виступатимуть особи, які радикально заперечують сформовані соціально-політичні та економічні реалії, чинний політичний режим та соціально-політичну систему держави. Як правило, йдеться про молодих людей з деформованою свідомістю, які виявили схильність до прийняття радикальних ідей та насильницьких способів їх практичної реалізації.

Також, особливого значення набуває організація ефективної профілактичної роботи з молоддю, у тому числі неповнолітньою, з-поміж учасників неформальних груп, що функціонують у соціальних мережах (групи, що пропагують різні форми насильства, що об'єднують представників молодіжних субкультур тощо). Першочергової уваги вимагають молоді люди, нестійкі у своїй культурній ідентичності, саме вони перебувають у «групі ризику». При цьому, особливе значення у забезпеченні профілактики тероризму має наявність актуальної та достовірної інформації про виявлені терористичні загрози на території України, оскільки це дозволяє своєчасно розробляти систему ефективних заходів та найрезультативніших дій антитерористичних сил як на регіональному, так і на державному рівні.

У забезпеченні дієвого моніторингу загроз терористичного спрямування та прогнозування відповідних ризиків, необхідно на регулярній основі проводити моніторинг рівня соціальної напруги в країні.

Важливим напрямом у розвитку загальнодержавної системи профілактики тероризму слід вважати подальше вдосконалення адміністративно-правових режимів, насамперед у сфері міграційних відносин та діяльності засобів масових комунікацій, орієнтованих на молодіжне середовище. Неприйнятною з погляду інтересів суспільства і держави слід вважати практику, що склалася, коли в гонитві за споживачем інформаційного продукту українські ЗМІ дають в ефір численні повтори зйомок з місць

здійснення терористичних атак, тим самим сприяючи реалізації головної мети терористів [6, с. 23].

Зважаючи на невелику кількість часу, що приділяється на проведення постійно діючих командно-штабних і тактико-спеціальних навчань, які проходять на базі навчальних частин та закладів суб'єктів боротьби з тероризмом, необхідне вдосконалення міжвідомчої взаємодії. Для її реалізації необхідно проводити відпрацювання сумісних теоретичних та практичних навчань.

Також, доцільно вдосконалити нормативно-правову базу, яка регламентуватиме проведення комплексних навчань, а саме зазначити загальноприйняті в практиці елементи:

- 1) підготовку адміністрації навчань, посередницький апарат та інші групи;
- 2) підготовку району та навчальної матеріально-технічної бази навчань;
- 3) планування навчань;
- 4) підготовку сил (органів управління), що будуть залучені до навчання;
- 5) розіграш дій сил;
- 6) закінчення розіграшу дій та повернення у пункти постійної дислокації.

Загалом, стрімке зростання гібридних загроз в сучасних умовах потребує розроблення нового документа у сфері протидії тероризму на найближчі роки – Стратегії протидії тероризму в Україні. Дана стратегія повинна бути основана на досвіді міжнародної спільноти у протидії тероризму та власному досвіді проведення АТО в Україні.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отримані в ході написання випускної кваліфікаційної роботи результати дозволяють сформулювати наступні висновки та пропозиції:

Досліджено механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом. Визначено, що систему суб'єктів запобігання та протидії терористичній діяльності в Україні складають: загальні суб'єкти; спеціально створенні суб'єкти для протидії терористичній діяльності; додаткові суб'єкти, які мають повноваження щодо запобігання терористичній діяльності; суб'єкти, які не мають відповідних повноважень, але в зв'язку з необхідністю залучаються до такої діяльності. Розглянуто їх повноваження та функції. Підкреслено, що для ефективної протидії тероризму суб'єкти боротьби із тероризмом аналізують та визначають зовнішні та внутрішні фактори, які зумовлюють виникнення та поширення тероризму.

Визначено функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму. Одним з першорядних завдань СБУ полягає у запобіганні, виявленні та припиненні тероризму для захисту державного суверенітету, конституційного ладу та законних інтересів держави та прав громадян. Вказано, що з метою організації й проведення антитерористичних операцій, а також координації діяльності суб'єктів, що ведуть боротьбу з тероризмом чи тих, що залучені до антитерористичних операцій, при СБУ діє Антитерористичний центр. Розглянуто структуру, схему координації та управління АТЦ.

Проведено аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму. Визначено, що загалом виділяють два напрямки діяльності світової спільноти у правовому регулюванні протидії тероризму. Один пов'язаний з вирішенням конкретних проблем протидії тероризму, а другий – із вирішенням загальних питань, що стосуються розробки визначення тероризму, всеосяжних підходів до боротьби з ним як соціальним явищем. Перший напрямок є домінуючим, у ньому сформувалися певні тенденції,

виділення яких є актуальним для пошуку нових шляхів удосконалення протидії тероризму. В останні роки боротьба з тероризмом набула широких масштабів, що відповідають реальності його загрози. Через це правоохоронні сили та спецслужби різних країн, оперативно реагуючи на зміни у тактиці діяльності терористичних груп та екстремістських організацій, активно розробляють нові форми та методи боротьби з терористичною небезпекою. Однак, за визнанням фахівців з антитерористичної діяльності, на сучасному етапі боротьба з цим явищем, що прийняла глобальні масштаби, досі залишається недостатньо ефективною.

Визначено шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні, а саме: – посилення міжнародної взаємодії і обміну інформацією між країнами з питань боротьби з тероризмом;

- посилення взаємодії та обміну інформацією з питань протидії тероризму між уповноваженими органами на національному рівні;
- підвищення рівня готовності сил і засобів суб'єктів боротьби з тероризмом і координуючого органу;
- підтримання належного рівня захисту та охорони об'єктів критичної інфраструктури та інших об'єктів можливих терористичних посягань;
- здійснення відповідних організаційних антитерористичних заходів, ефективної міжвідомчої взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом і координуючого органу;
- забезпечення дієвого моніторингу загроз терористичного спрямування та прогнозування відповідних ризиків;
- проведення постійно діючих командно-штабних і тактико-спеціальних навчань і тренувань з антитерористичної тематики на базі навчальних частин та закладів суб'єктів боротьби з тероризмом;
- посилення профілактики тероризму, у т.ч. протидія радикалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антитерористичний центр при Службі безпеки України URL: <https://ssu.gov.ua/ua/pages/44> (дата звернення 28.12.21).
2. Байрамова Н.А. Роль ООН в координації дій держав в боротьбі з міжнародним тероризмом. *Вопросы филологических наук*. 2017. №5. С. 252-257.
3. Белай С., Годлевський С., Тупіков А. Роль і місце Національної гвардії України у системі забезпечення державної безпеки : урахування зарубіжного досвіду. *Честь і закон*. 2017. № 2. С. 22–29.
4. Білан І. А. Протидія тероризму: досвід ЄС. *Інформація і право* : 2021. №2(37). С. 67-73.
5. Вакулич В. М. Законодавство України і тероризм. *Суспільна наука*. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-2/doc/2/01.pdf> (дата звернення 28.12.21).
6. Волошин О. В., Рижов І. М., Сігарьов С. С. Підготовка населення в сфері антитерористичної безпеки як один із шляхів підвищення ефективності боротьби з тероризмом. *Науковий вісник Національної академії Служби безпеки України*. 2017. № 57. С. 121–127.
7. Данильченко Ю.Б. Суб'єкти протидії тероризму в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2017. № 2. Т. 7. С. 217-222.
8. Данильченко Ю. Б. Тероризм: феномен, детермінація, протидія. Монографія. Харків. Золота миля. 2018. 478 с.
9. Денисов С. Тероризм як загроза існуванню сучасного суспільства. *Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його*

актуальність для України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 вересня 2017 р. Київ. С. 95–97.

10. ЄС має намір закрити всі шляхи фінансування тероризму. URL: https://dt.ua/WORLD/yes-maye-namir-zakriti-vsi-shlyahi-finansuvannya-terorizmu-228210_.html (дата звернення: 18.01.2022).
11. Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом». *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 25. Ст. 180.
12. Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII «Про Службу безпеки України». *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382
13. Закон України від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб». *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 236.
14. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 р. № 876-VII (п. 10, ч. 1 ст. 2 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/87618/print1443681029133806> (дата звернення 28.12.21)
15. Іноземний досвід протидії тероризму: висновки для України. – (Аналітична записка). URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2446> (дата звернення: 15.01.2022).
16. Канцір В., Сенкевич І. Сучасне розуміння поняття тероризму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки : збірник наукових праць. № 865. 2017. С. 449–456.
17. Кізян Р. В. Дослідження структури та функцій системи антитерористичної безпеки України: проблемні питання державного управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. № 11. С.164–168.
18. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16.05.2005. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 39. Ст. 340.
19. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-вр. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

20. Костенко О. Тероризм: поняття, причини, умови, профілактика. *Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 вересня 2017 р. Київ, 2017. С. 179–181.
21. Кримінальний кодекс України. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 292 с.
22. Кузнєцов Г. Стан і тенденції поширення тероризму в Україні та за її межами в 2016 році. URL: http://napu.com.ua/wp-content/uploads/pdf/30_09_16_Conference.pdf. (дата звернення 10.01.22).
23. Кудінов С., Шляхи удосконалення правового регулювання забезпечення Службою Безпеки України антитерористичної безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №2. С.234-239
24. Кухар В. В. Поняття «тероризм» в доктрині кримінального права. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 3. Т. 3. С. 22-25.
25. Ліпкан В. А. , Никифорчук Д. Й. , Джужу О. М. та ін. Боротьба з тероризмом : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім Скіф, 2016. 548 с.
26. Обґрунтування ролі та місця Національної гвардії України в системі антитерористичної безпеки (шифр «Право») : звіт НДР (проміж.). Національна акад. НГУ. 2018. 69 с.
27. Про Концепцію боротьби з тероризмом: указ Президента України [від 23 квітня 2013 р. № 230/2013] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/230/2013> (дата звернення 28.12.21).
28. Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2017. 60 с.
29. Рижов І. М. Базові концепти антитерористичної безпеки : монографія. Київ : Нац. акад. Служби безпеки України, 2017. 327 с.
30. Серкевич І. Р. Соціально-політичні, національні, расові та релігійні детермінанти тероризму в сучасних умовах. *Наше право*. № 1. 2017. Т. 2. С. 143-147.

31. Тероризм та безпекова політика ЄС. Зовнішні справи. 2020. № 7-8. URL: <https://uaforeignaffairs.com/uk/category/bezpeka/terorizm-ta-bezpekova-politika-yes> (дата звернення: 18.01.2022).
32. Трофімцов В.А. До проблеми визначення поняття «системи суб'єктів протидії тероризму». *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6. Т. 4. С. 167–171.
33. Указ Президента України від 14 квітня 1999 року № 379/99 «Про Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України». *Офіційний вісник України*. 2010. № 7. Ст. 302.
34. Федотов О.А. Поняття суб'єктів протидії тероризму в Україні. *Криміналістичний вісник*. № 1 (23). 2017. С. 19-23.
35. Форноляк В.М. Особливості співробітництва антитерористичних організацій країн європейського союзу щодо протидії тероризму. URL: http://www.academy.ssu.gov.ua/ua/page/page_1581428561.htm (дата звернення: 18.01.2022).
36. Bielai S., Korniienko D., Kotukha O. Research The Crisis Indicators Impact Of The Socio-Economic Character On The Ensuring Of The State Security. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol 4. № 3. P. 33–38.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
**«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ
ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ»**

Студента 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Лантуха Гордія
Володимировича

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. держ. упр.

Мірко Наталія
Вікторівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (36 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 38 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 рисунки, 1 таблицю.

Мета дослідження – є дослідження сучасного стану та підходів розроблення та реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Завдання дослідження:

дослідити механізми взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом;
визначити функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму;

провести аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму;

визначити шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Об'єкт дослідження – процес реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні засади реалізації державної політики протидії тероризму в Україні.

Методологічною основою роботи стали загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, метод системного аналізу, вивчення наукової літератури з теми дослідження і нормативно-правової бази.

У першому розділі розкриваються особливості механізмів взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом та функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму.

У другому розділі проведено аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму та визначено шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Матеріали дослідження можуть бути застосовані при підготовці навчально-методичних посібників на тему дослідження. Отримані результати полягають у визначенні виявленні специфічних характеристик механізму взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом, а також вироблення рекомендацій, які можуть сприяти вдосконаленню державної політики протидії тероризму в Україні

Анотація

Лантух Г.В. «Реалізація державної політики протидії тероризму в Україні»

У випускній кваліфікаційній роботі особливості механізмів взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом. Досліджено функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму. Проведено аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму. Визначено пріоритетні шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Ключові слова: Антитерористичний центр, Служба безпеки України, протидія тероризму, тероризм, терористична діяльність.

Summary

Features of mechanisms of interaction of subjects of fight against terrorism in final qualifying work. The functions and tasks of the Security Service of Ukraine in the field of terrorism prevention have been studied. The analysis of foreign experience of the state policy of counteraction to terrorism is carried out. Priority ways to improve the state policy on counter-terrorism in Ukraine have been identified.

Keywords: Anti-terrorist center, Security Service of Ukraine, counter-terrorism, terrorism, terrorist activity.

РЕЦЕНЗІЯ

На випускню кваліфікаційну роботу Лантуха Гордія Володимировича
«Реалізація державної політики протидії тероризму в Україні»,
виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування»
у Київському національному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота має актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням реалізації державної політики протидії тероризму в Україні та визначення шляхів її вдосконалення.

У процесі аналізу автором використовувалися загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, метод системного аналізу, вивчення наукової літератури з теми дослідження і нормативно-правової бази.

Метою дослідження є розроблення та обґрунтування шляхів реалізації державної політики протидії тероризму в Україні. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та переліку посилань на використані інформаційні джерела.

Перший розділ розкриває особливості механізмів взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом та функції та завдання служби безпеки України у сфері запобігання тероризму.

У другому розділі проведено аналіз закордонного досвіду державної політики протидії тероризму та визначено шляхи вдосконалення державної політики протидії тероризму в Україні.

Матеріали дослідження можуть бути застосовані при підготовці навчально-методичних посібників на тему дослідження. Отримані результати полягають у виявленні специфічних характеристик механізмів взаємодії суб'єктів боротьби із тероризмом, а також вироблення рекомендацій, які можуть сприяти вдосконаленню державної політики протидії тероризму в Україні.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Лантух Гордій Володимирович на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент:

Заступник директора департаменту планування застосування –
начальник управління командних пунктів
Головне управління Національної гвардії України

Роман КОЗАЧОНОК

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Лантух Гордій Володимирович, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Реалізація державної політики протидії тероризму в Україні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

 (підпис)

Згода

Я, Лантух Гордій Володимирович, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Реалізація державної політики протидії тероризму в Україні ” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

Підпис

(Лантух Г.В.)
Прізвище, ініціали